

Rada
Unii Europejskiej

**Bruksela, 21 czerwca 2021 r.
(OR. en)**

9837/21

**COPS 232
CIVCOM 104
POLMIL 90
CFSP/PESC 597
CSDP/PSDC 319
RELEX 564
JAI 730**

WYNIK PRAC

Od: Sekretariat Generalny Rady

Do: Delegacje

Nr poprz. dok.: 9678/21 COPS 226 CIVCOM 101 POLMIL 87 CFSP/PESC 574
CSDP/PSDC 308 RELEX 537 JAI 710

Dotyczy: Konkluzje Rady w sprawie podejścia UE do dziedzictwa kulturowego
podczas konfliktów i kryzysów

Delegacje otrzymują w załączeniu konkluzje Rady w sprawie podejścia UE do dziedzictwa kulturowego podczas konfliktów i kryzysów. Tekst ten został zatwierdzony przez Radę na posiedzeniu w dniu 21 czerwca 2021 r.

**KONKLUZJE RADY W SPRAWIE
PODEJŚCIA UE DO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO PODCZAS KONFLIKTÓW
I KRYZYSÓW**

1. Rada przypomina o swoich konkluzjach z dnia 8 kwietnia 2019 r. w sprawie strategicznego podejścia UE do międzynarodowych stosunków kulturalnych i potwierdza, że popiera włączenie międzynarodowych stosunków kulturalnych do unijnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. W tym kontekście Rada z zadowoleniem przyjmuje koncepcję UE w sprawie dziedzictwa kulturowego podczas konfliktów i kryzysów, będącą ważnym wkładem we wzmacnianie unijnego podejścia strategicznego do pokoju, bezpieczeństwa i rozwoju.

2. Rada uznaje dziedzictwo kulturowe za ważny czynnik pokoju, demokracji i zrównoważonego rozwoju, sprzyjający tolerancji, wzajemnemu zrozumieniu, pojednaniu, dialogowi między- i wewnątrz-kulturowemu, łagodzeniu napięć i zapobieganiu ponownej eskalacji konfliktów siłowych. Równocześnie Rada dostrzega, że dziedzictwo kulturowe może być traktowane instrumentalnie jako powód i cel konfliktów i kryzysów i że może być przedmiotem dezinformacji lub zmanipulowanych informacji.

Rada zwraca uwagę, jak ważna jest świadomość i ochrona dziedzictwa kulturowego jako element podejścia wyczulonego na konflikt we wszystkich fazach konfliktu i kryzysu. Ochrona i zabezpieczenie dziedzictwa kulturowego oraz promowanie poszanowania różnorodności kulturowej mają zasadnicze znaczenie w zapobieganiu brutalnemu ekstremizmowi, w zwalczaniu dezinformacji oraz w generowaniu pozytywnego dialogu i włączenia społecznego. Rada przypomina także o swoich konkluzjach z dnia 7 grudnia 2020 r. w sprawie unijnej mediacji i potwierdza rolę dziedzictwa kulturowego jako punktu wyjścia do mediacji.

3. Rada uznaje, że działania na rzecz dziedzictwa kulturowego – w tym jego ochrony i utrzymania – po konflikcie lub kryzysie pomagają chronić tożsamość ludzi i wspólnot, służąc jako baza zrównoważonej odbudowy i trwałego pokoju, a tym samym przyczyniając się do ogólnej odporności społeczeństw. W tym kontekście Rada zwraca szczególną uwagę na znaczenie gospodarczych, społecznych i środowiskowych aspektów dziedzictwa kulturowego i zachęca do podejścia i konkretnych działań, które pogłębią inkluzywny i zrównoważony rozwój, w tym pod względem możliwości zatrudnienia dla społeczności lokalnych. Rada zwraca również uwagę na znaczenie zrównoważonej turystyki kulturalnej dla wspierania źródeł utrzymania i tworzenia możliwości zatrudnienia.
4. Rada zwraca uwagę, że przy wspieraniu krajów partnerskich w zapewnianiu ochrony dziedzictwa kulturowego ważna jest odpowiedzialność lokalna oraz umieszczenie potrzeb i udziału społeczności lokalnych w centrum działań. W tym kontekście Rada zwraca uwagę na znaczenie edukacji i cyfryzacji w dzianiach na rzecz budowania zdolności w tej dziedzinie, w tym na poszerzanie wiedzy o istniejących bazach danych związanych z zagrożonym dziedzictwem kulturowym. Zachęca do korzystania z zaawansowanych narzędzi i technologii cyfrowych do rejestrowania, dokumentowania i utrzymywania dziedzictwa kulturowego.
5. Rada potwierdza wagę działań na rzecz dziedzictwa niematerialnego jako sposobu budowania porozumienia, zwłaszcza poprzez wzmacnianie dialogu międzykulturowego i międzywyznaniowego oraz poprzez dbanie o przekaz tradycji i wiedzy. Rada przypomina o znaczeniu Konwencji UNESCO z 2003 r. w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego i zwraca uwagę na komplementarność i związki między dziedzictwem niematerialnym i materialnym. Ponadto Rada uznaje potrzebę wspierania środków służących łagodzeniu negatywnego wpływu zmiany klimatu na dziedzictwo naturalne i kulturowe.
6. Rada zwraca uwagę, że przy angażowaniu się w ochronę dziedzictwa kulturowego podczas konfliktów i kryzysów ważne jest unijne podejście oparte na wartościach. Podkreśla także, że należy przyjąć podejście wyczulone na konflikt i przestrzegać zasady „nie szkodzić”. Z zadowoleniem przyjmuje pozytywny wkład, który koncepcja UE może wnieść w ideę obowiązku ochrony, wspierając działania mające chronić dziedzictwo kulturowe i kłaść kres jego niszczeniu.

7. Rada przypomina o woli pełnego wdrożenia przez UE agendy „Kobiety, pokój i bezpieczeństwo” (WPS) i wskazuje na wkład koncepcji UE w sprawie dziedzictwa kulturowego w realizację unijnych ram politycznych w tej dziedzinie, w tym podejścia strategicznego UE i planu działania UE. W tym kontekście Rada zwraca uwagę na znaczenie inkluzywnego, równego i niedyskryminacyjnego podejścia do podejmowania działań na rzecz dziedzictwa kulturowego podczas konfliktów i kryzysów, zwłaszcza w aspektach związanych z płcią, młodzieżą, osobami należącymi do mniejszości, wyznaniem i wspólnotami religijnymi oraz ludnością tubylczą.

8. Rada podkreśla wolę utrzymywania i wzmacniania przez UE ładu międzynarodowego opartego na zasadach, którego podstawą jest Organizacja Narodów Zjednoczonych, oraz dbania o skuteczny multilateralizm oparty na poszanowaniu norm i zasad prawa międzynarodowego, międzynarodowego prawa humanitarnego, ochrony praw człowieka i podstawowych wolności. Rada uznaje także prawnocząłowieczy aspekt tej kwestii, o którym mowa w rezolucji Rady Praw Człowieka z dnia 6 października 2016 r. pt. „Prawa kulturalne a ochrona dziedzictwa kulturowego”.

Rada przypomina także, że ważne jest wzmacnianie partnerstw ze stosownymi organizacjami międzynarodowymi, zwłaszcza Organizacją Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO) i Radą Europy, organizacjami regionalnymi oraz stosownymi organizacjami międzyrządowymi i pozarządowymi, w celu ochrony i zabezpieczenia dziedzictwa kulturowego.

9. Rada apeluje, by wyeksponować ochronę i zabezpieczenie dziedzictwa kulturowego w stosownych dokumentach strategicznych i programowych i włączyć tę problematykę do prac Rady w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa.

10. Rada przypomina, że podejście UE do dziedzictwa kulturowego podczas konfliktów i kryzysów jest częścią zintegrowanego podejścia UE do konfliktów i kryzysów zewnętrznych i stanowi w tym kontekście część politycznie i operacyjnie spójnej reakcji UE w kontekście globalnej strategii UE. Rada zwraca także uwagę, jak ważne jest koordynowanie stosownych instrumentów i inicjatyw państw członkowskich dla lepszej zdolności szybkiego reagowania w kwestiach ochrony dziedzictwa kulturowego i zapobiegania jego niszczeniu podczas kryzysów i po nich z myślą o stabilizacji i pokoju.

Rada zwraca również uwagę, że ważne jest uwzględnianie ochrony dziedzictwa kulturowego we wszystkich stosownych aspektach unijnego instrumentarium na wypadek konfliktów i kryzysów, w tym we wspólnej polityce bezpieczeństwa i obrony (WPBiO), oraz w innych dziedzinach unijnych działań zewnętrznych i odpowiednich instrumentach finansowych, w tym Instrumencie Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy”.

11. Rada zwraca także uwagę na znaczenie, jakie mógłby mieć wkład misji i operacji WPBiO – z pełnym poszanowaniem ich podstawowych mandatów – w reagowaniu na wyzwania z zakresu bezpieczeństwa związane z utrzymaniem i ochroną dziedzictwa kulturowego.

W tym kontekście oraz zgodnie z umową w zakresie cywilnego wymiaru WPBiO i konkluzjami Rady z dnia 7 grudnia 2020 r. Rada z zainteresowaniem oczekuje na specjalną minikoncepcję mającą pomóc w poszukiwaniu możliwości opracowania cywilnych działań misji WPBiO w tej dziedzinie, np. poprzez ewentualne programy budowania zdolności czy szkolenia.

12. Rada przypomina o swoich konkluzjach z dnia 16 czerwca 2020 r. w sprawie działań zewnętrznych UE w zakresie przeciwdziałania terroryzmowi i brutalnemu ekstremizmowi oraz zwalczania tych zjawisk. Podkreśla, że nielegalne wykopaliska, grabież i nielegalny handel dobrami kultury stanowią poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa, gdyż zapewniają środki na finansowanie zorganizowanej działalności przestępczej i terrorystycznej. Mają też skutki społeczno-kulturalne, gdyż są politycznym narzędziem osłabiania wspólnot i tożsamości. W tym kontekście Rada potwierdza wagę pilnego wzmocnienia walki z nielegalnym handlem dobrami kultury i walki z terroryzmem, także w stosownym przypadku na podstawie obowiązujących międzynarodowych ram prawnych, takich jak instrumenty prawne ONZ, Rady Europy i inne podobne instrumenty. Apeluje o dalszą ścisłą współpracę i synergię z podmiotami wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych. Z zainteresowaniem oczekuje na opracowanie przez Komisję planu działania w sprawie nielegalnego handlu dobrami kultury, zgodnie z propozycją zawartą w komunikacie z dnia 13 kwietnia 2021 r. w sprawie unijnej strategii zwalczania przestępczości zorganizowanej 2021–2025, i zwraca szczególną uwagę na podjęcie zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych aspektów tego tematu.
13. Rada zwraca się do państw członkowskich, by wzmocniły współpracę między stosownymi ministerstwami, organami lokalnymi i regionalnymi oraz innymi stosownymi interesariuszami, w tym społeczeństwem obywatelskim i światem akademickim, a także stosownymi organizacjami międzynarodowymi, regionalnymi, międzyrządowymi i pozarządowymi. Zwraca uwagę na znaczenie tego, by wszyscy interesariusze UE gromadzili i wymieniali sprawdzone rozwiązania dotyczące inicjatyw z zakresu dziedzictwa kulturowego opracowanych w kontekście konfliktów, kryzysów i sytuacji pokonfliktowych.
14. Rada zwraca się do Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (ESDZ), by wraz z Komisją i wszystkimi stosownymi agencjami i organami UE wymieniały się sprawdzonymi rozwiązaniami i opracowywały wiedzę ekspercką, po to by uwzględniać dziedzictwo kulturowe i jego ochronę w ramach zapobiegania konfliktom i zarządzania kryzysowego. Rada zwraca się również do ESDZ i Komisji, by w ciągu roku i w regularnych odstępach czasu zdawały sprawozdanie Komitetowi Politycznemu i Bezpieczeństwa z postępów w realizacji proponowanych środków i z głównych elementów przewidzianych w koncepcji.